

INFORMASJON TIL FORESATTE OM LÆRINGSMILJØPROSJEKTET

Karasjok skole deltar i læringsmiljøprosjektet fra skoleåret 2020-21. Læringsmiljøprosjektet er en del av Utdanningsdirektoratets satsing «Inkluderende barnehage- og skolemiljø» *Inkluderende barnehage- og skolemiljø* <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/nasjonale-satsinger/tilbud-om-kompetanseutvikling-miljo-og-mobbing/> (hentet 6.1.2.20).

Prosjektet går over to år, 2020-21 og 2021-22 og består av 4 faser:

- Fase 1: Mobbing og krenkelser
- Fase 2: Forebygging
- Fase 3: Inkludering
- Fase 4: Videreføring

Læringsmiljøprosjektet retter seg mot barnehager og skoler i kommuner der skolene har hatt en eller flere følgende punkter:

- Høye mobbetall over tid
- Flere kompliserte mobbesaker
- Skoler der Fylkesmannen har mottatt klager på læringsmiljøet

De to kommunale barnehagene og den private barnehagen i Karasjok deltar også. Hovedmålet med prosjektet er å utvikle trygge og gode barnehage- og skolemiljø uten mobbing og krenkelser.

Elevundersøkelsen 2019 viser at de fleste elever trives på skolen og har noen å være sammen med. Samtidig oppgir seks prosent av elevene at de blir mobbet i en eller annen kombinasjon av medelever, digitalt eller av voksne.

Karasjok skole skal gjennomføre elevundersøkelsen Spekter som verktøy for å avdekke mobbing og stopping av begynnende mobbeadferd og mobbing i klassene.

Informasjon om Spekter

SPEKTER er et ikke-anonymt verktøy for lærere, som brukes til å avdekke mobbing og kartlegge læringsmiljøet i en skoleklasse. Denne undersøkelsen er utarbeidet av Læringsmiljøsenenteret i Stavanger. De har lang erfaring i å bistå kommuner og skoler med langsiktig og systematisk arbeid for et mobbefritt læringsmiljø i skoler og barnehager. Et godt, trent blikk er viktig, men det kan også være svært nyttig med andre verktøy i avdekking av mobbing og mekanismer i et klassemiljø.

De anbefaler SPEKTER som et av redskapene til bruk for å avdekke mobbing, og som grunnlag for arbeidet som videre skal gjøres. Den er lett å gjennomføre og gir god informasjon om hva som rører seg blant elevene.

Som et ledd i arbeidet for et godt skolemiljø er det bestemt at Karasjok skole skal gjennomføre SPEKTER. Den er ment som et supplement til elevundersøkelsen for enda bedre å kunne avdekke mobbing i skolen.

Det er ifølge opplæringsloven kapittel 9A en del av skolens mandat og plikt å innhente viktig informasjon om elevenes læringsmiljø. Mange skoler i Norge bruker Spekter til dette. Spekter kan ses på som en ikke-anonym elevsamtale. Spekter kan brukes som en rutine på skolen for å følge med på læringsmiljøet, samt for å undersøke nærmere ved mistanke eller varsling om f.eks. mobbing.

Ved å ta i bruk Spekter kan skolen få mange opplysninger om mobbing, bråk i klassen, popularitet, maktrelasjoner, grupperinger og holdninger. Dette kan være viktig informasjon når de skal forstå en sak og gjennomføre tiltak. Det er svært viktig at undersøkelsen følges raskt opp i etterkant med individuelle elevsamtaler.

Spørsmålene i Spekter kan alternativt brukes som en samtaleguide ved gjennomføring av elevsamtaler uten at undersøkelse er gjennomført. Dette er aktuelt for elever på trinn 1–3, eller for eldre elever som ikke kan gjennomføre Spekter på egen hånd.

For at skolen skal være i stand til å oppfylle opplæringsloven kapittel 9A, er det viktig for skolen å benytte kartleggingsverktøy som kan avdekke om elever har et trygt og godt skolemiljø.

Skoleeiere (kommuner og fylkeskommuner) er behandlingsansvarlige og er ansvarlig for å ivareta personvernet til elevene på den enkelte skole.

Foresattes rett til innsyn

Hovedregelen er at foresatte skal få opplysninger om barna fra skolen. Dette følger av at foresatte har foreldreansvar for sine barn, og dermed en lovfestet plikt til å ivareta barna sine. Uten å få opplysninger fra skolen, vil det bli vanskelig for foresatte å ivareta dette ansvaret. Dette betyr imidlertid ikke at skolen alltid skal gi foresatte innsyn i alle forhold som omhandler barnet. Skolen må alltid vurdere hva som er til det beste for barnet, og skal gi eleven mulighet til å si sin mening før en slik avgjørelse fattes. Dette følger av barnekonvensjonen artikkel 3 og artikkel 12.

Opplæringsloven og opplæringsforskriften har nærmere regler om hvilke opplysninger skolen skal gi til foresatte. Det vil i denne sammenheng særlig gjelde opplysninger som utløser en aktivitetsplikt for skolen etter opplæringsloven kapittel 9A. Dersom det i undersøkelsen eksempelvis kommer frem opplysninger om at barnet blir mobbet på skolen, eller av andre grunner ikke har det bra, vil opplysninger om dette ikke kunne holdes tilbake fra foresatte da disse omfattes av skolens informasjons- og veiledningsplikt, jf. opplæringsloven § 9A-9.

Foresatte kan ha krav på opplysninger om det som fremkommer i undersøkelsen, og ikke en kopi av selve undersøkelsen. For at foresatte skal kunne ivareta sine plikter etter foreldreansvaret vil dette være tilstrekkelig. I det konkrete tilfellet må man ta utgangspunkt i barnekonvensjonens artikler, og foreta en helhetsvurdering av om foresatte har krav på opplysningene. Her vil barnets alder, innholdet i opplysningene, hvorfor barnet eventuelt ikke ønsker at foresatte skal få innsyn, og formålet bak foresattes innsynsforespørsel stå sentralt. I tilfeller hvor foresatte ber om innsyn, bør dette diskuteres med barnet, slik at man sammen kan komme frem til en god løsning. Dersom barnet føler seg hørt og at barnets mening blir vektlagt, kan situasjonen trolig løses på en enklere og mer hensiktsmessig måte.

Læringsmiljøsenderet vurderer derfor at elevene i forkant av gjennomføringen, på samme måte som i dag, trygges på at ingen andre elever eller foresatte skal få innsyn i deres besvarelse. Samtidig må det informeres om at det kan fremkomme opplysninger i besvarelsen som skolen må ta tak i for å oppfylle sin plikt som er hjemlet i loven. I den anledning kan det være at skolen må informere foresatte om opplysninger som de har fått på bakgrunn av innrapporteringer i Spekter. Dette er ikke unikt for Spekter isolert sett, og det vil være nærliggende å tenke at skolene allerede har gode og hensiktsmessige måter å følge opp dette på.